

Людмила Огнєва

Лесин рушник

Людмила Огнєва

ЛЕСИН РУШНИК

2009

ЛЕСИН РУШНИК

Огнєва Людмила

Комп'ютерний набір, верстка
Людмила Огнєва

ОГНЄВА Л. ЛЕСИН РУШНИК. – Донецьк, 2009. – 12 с.

"Лесин рушник" – розповідь про епізод з життя Лесі Українки, пов'язаний з Шевченковою світлицею на Чернечій горі, куди вона привезла рушник, вишитий нею, і власноручно повісила на портрет Т.Шевченка

Світлина на обкладинці: Леся Українка, Маргарита Комарова, Михайло Косач (Лесин брат). Одеса. 1889 р.
В руках Маргарити рушник, який вони з Лесею вишивали вкупі.

© Огнєва Людмила

ЛЕСИН РУШНИК

У червні 1891 року Леся Українка разом з мамою та молодшою сестрою Ольгою їхала на лікування до Євпаторії. Від Києва до Катеринослава добирались пароплавом і, за спогадами Ольги, “спинилися в Каневі, щоб одвідати Шевченкову могилу” і залишити там вишитий Лесею рушник.

Про той візит в архіві музею Т.Г.Шевченка зберігаються спогади охоронця поетової могили – Івана Ядловського: “Я тоді не знав, що та жінка, така худенька, слабенька, відома письменниця Леся Українка. Вона привезла з собою нею вишитий рушник. З нею були люди. Якийсь чоловік хотів повісити цей рушник на портрет Шевченка, але вона сказала, що сама хоче повісити: “Я – сама, я – сама...””

Перекази про Лесин рушник живуть на Тарасовій горі й по-сьогодні.

Вісімнадцятирічна поетеса вишивала його разом з Маргаритою – донькою відомого бібліографа, фольклориста, лексикографа, перекладача Михайла Комарова (Уманця).

У 30-ті роки минулого століття “Тарасову світлицю” знесли. Рушники, ікони, портрети – весь скарб було розпорошено. Зник і рушник Лесі Українки. А у 90-ті роки ентузіасти відродили поетову світлицю. Знайшли і Лесин рушник. Науковцям довелось довго, дуже довго його розшукувати. На допомогу прийшли шанувальники Тараса Шевченка й Лесі Українки з різних куточків України.

Донині невідомо, чи зберігся другий рушник Лесі та Маргарити, бо у спогадах мовиться про рушники, які вони вишивали вкупі.

Знайдений Лесин рушник не повернувся до Тарасової світлиці. Він знаходиться у фондах музею Т. Г. Шевченка у Києві. А у світлиці – його копія, зроблена канівськими майстринями. Та й донецькі майстрині бажають його

повторити, але ж потрібна не тільки схема вишивки (я вже її намалювала), а потрібно ще й розуміння того, що хотіли сказати Леся з Маргаритою, бо ж рушник це – лист.

На Лесиному рушникові – українські традиційні геометричні орнаменти, з прадавньою символікою добробуту, а між ними: на одному кінці – Шевченкове "Думи мої, думи мої! Лихо мені з вами!", на другому – "Любіться, брати мої. Україну любіть" – близькі за змістом до Шевченкових – "Обійміться, брати мої!" та "Свою Україну любіть!"

Чому саме ці слова лягли на рушник? Та мабуть тому, що і її серце пекли ті ж самі думи.

Розбрат між "братами", їхня жорстокість крають душу поета. Але ж люди сміються над ним і кажуть "Нічого робить". Це – драма, назва якої – "Поет і народ".

Іван Світличний, аналізуючи творчість Т. Шевченка, пише: "Його драма була не так особиста, як суспільна, не так побутова, як політична".

Зародився цей конфлікт на самому початку творчої біографії Т. Шевченка, зрів протягом кількох років і сягнув своєї кульмінації наприкінці 1845 року ("Три літа"), а потім, то згасаючи, то підсилюючись звучав на трагічній ноті все життя.

Т. Шевченко бачив, як підневільне життя здеморалізувало покріпачених людей:

*"И в шитом золотом жупане,
и в серой свythe люди злы" –*

пише він у поемі "Слепая". Його обурює не так саме зло, як ті, хто з ним мириться. Розповідаючи про новітнього українського пана, "годованого кабана", "презавзятого патріота", що

*"У свиті ходить між панами,
І н'є горілку з мужиками
І вільнодумствує в шинку",*

а разом з тим "в селі своїх дівчаток перебирає" і плодить байстрят, Т. Шевченко таврує не "годованого кабана", а його жертви за покірність:

"Люде, люде!

За шмат гнилої ковбаси

У вас хоч матір попроси

То оддасте.

(Поезії "П.С.")

Страшні, немилосердні слова: *"О роде суєтний, проклятий, коли ти видохнеш?"* – адресує поет не катам і тиранам, а своїм землякам – тим "люде", з якими давно увійшов у конфлікт і воював проти них, але водночас і за них, часто себе не відмежуючи від них.

"А ми дивились, та мовчали,

Та мовчки чухали чуби,

Німії, подлії раби" – кається поет, розповідаючи у "Юродивому" про катування сміливця, що в морду заточив капрала.

А чи не здається вам, що це і про нас, і, мабуть, про сучасників Лесі Українки.

Чи заплаче серце одне на всім світі,

Як я з вами плакав? Може, і вгадав.

Може, знайдеться дівоче

Серце, карі очі,

Що заплачуть на сі думи –

Я більше не хочу...

Одну сльозу з очей карих –

І ... пан над панам!

Думи мої, думи мої!

Лихо мені з вами!

Знайшлося "дівоче серце", яке "заплакало на сі думи". Отой, вишитий у юнацькі роки рушник і є "одна сльоза". Він – визнання гріхів, як сповідь. Прочитаймо вірш Т. Шевченка "Думи мої, думи мої! Лихо мені з вами!".

"Лесин рушник"

"ЛЕСИН РУШНИК"
Орнамент № 1
h = 42, L = 248

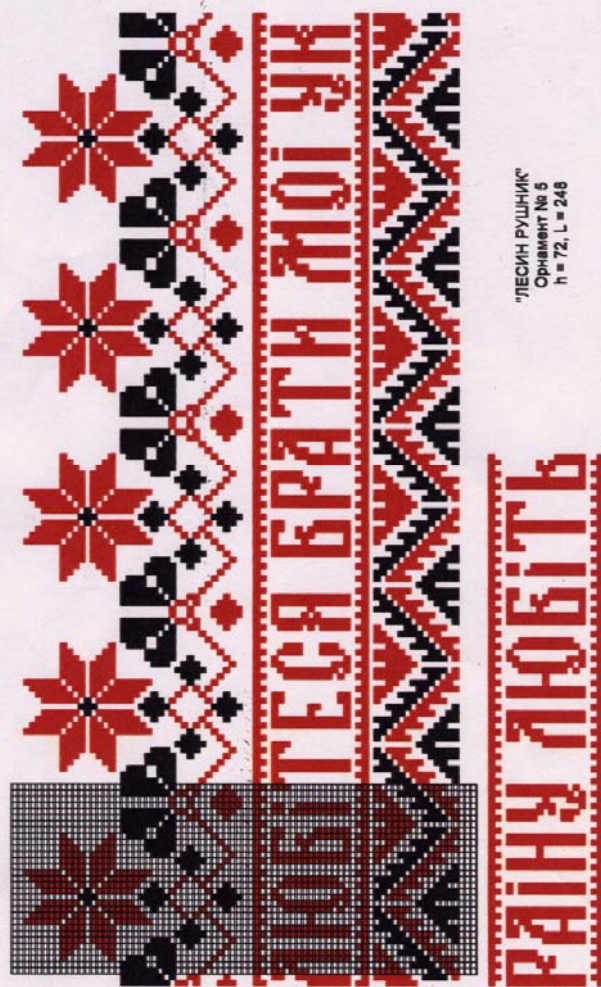

"ЛЕСИН РУШНИК"
Орнамент № 4
h = 72, L = 248

ОЖЕНІ З ВАМИ

"ТЕСИН РУШНИК"
Орнамент № 5
h = 72, L = 248

Мистецько-літературне видання

Людмила ОГНЄВА

ЛЕСИН РУШНИК

Комп'ютерний набір та верстка

Огнєва Людмила

Підписано до друку . Формат
Ум.друк.арк. . Друк лазерний. Зам. № . Наклад 100 прим.

Віддруковано у друкарні "Норд Комп'ютер" на цифрових
лазерних видавничих комплексах Rank Xerox DokuTech 135 і
DocuColor 2060.

Україна, м. Донецьк, 83003, вул. Разенкова, 6,
Тел.: (062) 389-73-82, 389-73-86

